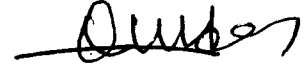

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **İçişleri Bakanı Ali YERLİKAYA** tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Mahmut DİNDAR

Van Milletvekili

Denetimden uzak, eğitimsiz, yeterli donanımda olmayan sivil birlikleri “askerleştirme” yöntemi toplumun her alanına nüfuz edemeyen devletler için uygulanan bir yöntem haline gelmiştir. Guatemala, Peru, Cezayir, Kolombiya ve Afganistan bunlardan sadece bir kaçıdır. Türkiye’de 1985 yılında 22 ilde “geçici” köy koruculuğu (GKK) sistemi uygulaması sonra 13 il daha eklenerek yaygınlaştırılmıştır. 1988 yılında 14 bin olan korucu sayısı, 1992 yılında koruculara maaş bağlanması ile hızla artmış, 1995 yılında bu sayı 62 bine, 2000 yılına doğru 90 bine yükselmiştir. Uygulaması 40 yıla yaklaşan “koruculuk sistemi” siyasal iktidarlar tarafından çok amaçlı bir aparata dönmüş durumdadır. Bir tür paramiliter yapı olarak kurumsallaştırılan koruculuk sistemi ülkenin genelinden ziyade Kürt nüfusun yoğun yaşadığı doğu ve güneydoğu illerinde yoğunlukla uygulanmaya devam ediyor. Görev sırasında binlerce korucunun yaşamını yitirdiği bu süreçte koruculara daha düşük maliyetli güvenlik personeli gibi yaklaşılmıştır. “GKK politikasının uygulandığı bölgede, meydana getirdiği toplumsal, siyasal ve ekonomik olumsuzluklar, politika içindeki aktörlerin neden olduğu insan hakları ihlalleri ve kendilerinin bir kamu görevlisinin sahip olduğu asgari haklara sahip olamamaları açılarından başarısız bir politika” olduğu ifade edilmektedir.

Bölgedeki idari, askeri ve ekonomik işleyişin önemli bir parçası olan koruculuk sosyolojik bir vaka halini almış durumdadır. İlk kuşak koruculardan günümüze korucuların kullanılma süreçleri farklılaşmıştır. İlk dönem korucularının önemli bir bölümü köylerinden zorla çıkarılma tehdidi altında silah altına alınırken son dönemlerde bölgedeki yüksek işsizlik sorunu koruculuğu kamusal bir istihdam alanına dönüştürmüştür. Koruculuğun ilk dönemlerindeki “zorunlu tutulma” ve “gönülsüzlük” halleri dönem dönem toplu silah bırakma veya köy-yaşam alanlarını terk etme gibi sonuçlara yol açarken geline aşamada “referansla işe alınan bir kamu işine dönüştürülmüş durumdadır.”

Koruculuk tarihi içerisinde “silah, uyuşturucu, insan kaçakçılığı, cinayet, yağma vb.” suçlara bulaşan kişi ve birimlerin olduğu birçok vakada kamuoyuna yansımıştır. İçişleri verilerine göre, 2003 yılına kadar, muhtelif adli suçlara karışan 2 bin 376 köy korucusu hakkında yasal işlem

yapılmıştır. Gönüllü Köy Korucularından 264'ü "insan öldürme", "öldürmeye teşebbüs", ateşli silahlarla ilgili yasaya muhalefet, "meskun mahalde silah atmak" ve "orman kaçakçılığı" gibi adi suçlardan ötürü hüküm giymiştir. 44 kişinin yaşamını yitirdiği Bilge Köyü katliamı (4 Mayıs 2009), "Hançer Timi cinayetleri (2010)" gibi vakaların dışında da savcılıklara yansıyan, TBMM Meclis Araştırma raporlarında yer alan birçok vakada korucuların suç işlediği, sivillere ve sivil yerleşim alanlarına kamu gücü ve devlet silahını kullanarak zarar verdiği defaten kamuoyuna yansımıştır. Özellikle zorla boşaltılan birçok köye korucuların yerleştirildiği bilinen bir durumdur. Son dönemlerde de devletin kendisine verdiği silah ve sağladığı kamu gücünü kullanarak kadına yönelik şiddet, orman yakma-ağaç kesme, gasp ve insan kaçırma ve benzeri suçlara bulaşan korucuların olduğu kamuoyuna yansımaktadır. Bir bütün olarak koruculuk rejiminin rehabilite edilerek ortadan kaldırılması, korucular için alternatif istihdam alanlarının geliştirilmesi, "15 Temmuz ve Wagner vakalarından" hareketle silahlı güçlerin kamuyararına aykırı örgütlenmelerine alan açılmaması amacıyla kapsamlı bir politika uygulanması gerekiyor.

Bu bağlamda;

- 1) Türkiye'de koruculuk sisteminin uygulanmaya devam etmesinin gerekçeleri nelerdir? Koruculuk sisteminin lağv edilmesi amacıyla yürütülen bir çalışma mevcut mudur?
- 2) 2023 itibariyle Türkiye'de korucu sayısı kaçtır? Bu kişilerin yaş, cinsiyet, eğitim ve coğrafi il dağılımı nedir?
- 3) 2013-2023 yılları arasında korucu istihdamı yıllar itibariyle kaç kişi olmuştur? Bu alımların illere göre dağılımı nasıldır?
- 4) 1985-2023 yılları arasında görevi nedeniyle yaşamını yitiren korucu sayısı kaçtır? Bu kişilerin yaş, cinsiyet, eğitim ve coğrafi il dağılımı nedir?
- 5) 1985-2023 yılları arasında kullandığı kamu gücü ve devlet silahını istismar ederek suça bulaşan korucu sayısı kaçtır? Bu kişilerin yaş, cinsiyet, eğitim ve coğrafi il dağılımı nedir?
- 6) Kurulduğu günden bugüne kadar yüzlerce ağır insan hakları ihlaline sebep olan korucularla ilgili toplam kaç dava açılmıştır? Suçun kategorisine göre kaç kişiye ne kadar ceza verilmiştir?
- 7) İşledikleri suçlar nedeniyle halen tutuklu ve hükümlü olan korucu sayısı kaçtır?